

האם מדינת ישראל היא מדינה מושחתת או מדינה שיש בה תופעות של שחיתות

(מדברים שנשאה השופטת (בדימוס) נילי ארד יור עמותת שקיפות בינלאומית – שבי"ל בכנס)

מדד השחיתות העולמי הנערך על ידי הארגון הבינלאומי Transparency International – TI מתפרסם מדי שנה באמצעות עמותת שקיפות בינלאומית ישראל, שהיא אחת מ-100 הסניפים של TI ברחבי העולם.

במדד השחיתות 2018 ירדה ישראל בשני מקומות ומדורגת במקום ה-34 מבין 180 מדינות. על פי המדד נמצא כי מדינות המדורגות ברף החוצה 50 ומטה נחשבות למדינות מושחתות.

ישראל לא נמצאת במקומות אלה וטוב שכך. למרות זאת עולה השאלה האם מדינת ישראל היא מדינה מושחתת, או האם אנחנו מדינה שיש בה שחיתות? ומה השוני בין שתי הנחות אלה המשקפות את מציאות חיינו והעשויות לאיים על המשך קיומה כמדינה דמוקרטית.

נקדים ונאמר כי ישראל אינה מדינה מושחתת, הגם שלמרבה הצער קיימות בה תופעות של שחיתות. מסקנה זו מקורה בהבחנה הבאה:

במדינה דמוקרטית נשמרים ערכי היסוד וקיימת הגנה על כבוד האדם באשר הוא. מדינה דמוקרטית נשענת על שומרי הסף שהם עמודי התווך המבטיחים את קיומה ומהווים חומת מגן מפני הידרדרותה למדינה מושחתת.

שומרי הסף הללו הם: רשויות החקירה ובהן המשטרה, הפרקליטות, היועץ המשפטי לממשלה, מבקר המדינה; הרשות השיפוטית ותקשורת חופשית.

כל עוד שומרי הסף עומדים על מכונם וכל עוד אין מכרסמים בסמכויותיהם ואין מכוונים לצמצום או להכחדתם, נתונים בידי המדינה הכלים החוקיים להתמודדות עם תופעות של שחיתות ומיגורן. כך, ולמרבה הצער, חווינו בעשורים

האחרונים חקירות והעמדה לדין של מי שעמדו בראש המערכת במדינת ישראל ואף ריצו עונשי מאסר.

בפעולות אלה של שומרי הסף נוכחנו בחוזקתה של מדינת ישראל כמדינה דמוקרטית שאיננה מושחתת, אשר בה דין אחד לחזק ולחלש, בה אין על שומרי הסף מורא מלבד מורא הדין, והם עצמם עומדים יום ויום ושעה שעה למבחן.

לפיכך, ככל שנאמץ את ערכי היסוד עליהם הוקמה מדינת ישראל, כפי שמצאו ביטויים במגילת העצמאות, וככל שנקפיד על המחויבות לערכים של טוהר מידות, יושרה, שקיפות וכבוד האדם, נהייה כולנו שותפים להגנה על שליחי הציבור ושומרי הסף בשאיפתנו להמשיך ולקיים את מדינת ישראל כמדינה המגנה על זכויות אזרחיה ותושביה, ופועלת איתם ולמענם.